

„Edinost“

Iznaka dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Oba izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razumno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprva ne ozira.

Na desno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvc. večerne številke po 4 nvc. ponedeljske zjutranje številke po 2 nvc. even Trsta po 1 nvc. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon str.

4 nvc.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petita. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Šrzojavna in telefonična poročila.

(Novejšje vesti.)

Dunaj 10. Poslanski krogi potrjujejo, da se je finančno ministerstvo obrnilo do kontrolne komisije državnih dolgov z zahtevkom, da ista reasumira večerajšne sklepe glede izplačanja 59 milijonov goldinarjev avstro-ogerski banki.

Dunaj 10. Nemški napredni klub je sklenil, da ne podpiše nobenega predloga in nobene interpelacije, katere bi predlagali oziroma stavili Schönererjevi pristaši.

Dunaj 10. (Zbornica poslancev.) Nadaljevanje debate v odgovoru ministra za notranje stvari o dogodkih na Moravskem je bilo zelo viharo. Govorili so Adamek, Kozłowski, minister Koerber. Predsednik je moral pretrgati sejo.

Dunaj 10. Pododseka kvotne deputacije sta imela popoldne skupno sejo, kateri je predsedoval predsednik ogerske deputacije, pl. Tisza. Razpravljanja so se udeležili ogerski člani: Pulszky, Tisza in pl. Czaky in avstrijski: Beer, Schönborn in Dumba. Niso se mogli zjediniti glede načina, kako je treba izračunati obojestranske prispevke. Sedaj bo vsaka deputacija predlagala gotovo število ter se bo skušalo na ta način doseči sporazumljenje. Jutri popoldne se bosta posvetovali obe deputaciji polnoštevno posebej, popoldne pa pododseka v skupni seji.

Sredce 10. Uradni list objavlja reskript kneza Ferdinanda, v katerem izraža svoje veliko zadovoljstvo, da se ministerstvo trudi rešiti narod z lastnimi močmi dežele iz gmotne stiske, ter javlja, da se odpoveduje za prihodnje leto v prid države polovici svoje civilne liste. Ta odrek je napravil velik utis mej narodom.

Vojna v južni Afriki.

London 10. Uradno obvestilo javlja: Parnik »Moor«, ko ima na krovu častnike generalnega štaba voja, ki je namenjen za južno Afriko, je prispel zjutraj v Capetown.

Življenja!

Piše Anton Kristan.

Gorica, 8. novembra 1899.

Preselil sem se. In nisem mislil, da bo tolike razlike. Na Češkem boj med domačimi strankami in boj med Čehi in Nemci, tu-le na Goriškem — takisto. Torej: enaka situacija! Čemu govoriti o »razlikah«? In vendar...

Mrtvo je, mrtvo... Življenja ni! In meni se hoče — življenja.

Vidim: letargijo v vseh slojih na Goriškem. Vidim takozvano »diplomacijo« v večini »merodajnih« oseb. Slišim: zabavljanje napram svojim bližnjim, obrekovanje itd. Čitam, ah, čitam pa že jako malo. Samo »Hamleta« in »Rokovnjače« imam na pisalni mizi, ki me spominjata na prav veliko skladovnico svojih bratov »Hamletov« in »Rokovnjačev«, ki jih ima Gabršček še na skladu... In slutim... Eh, da bodo ti še prav dolgo prebivali pri Gabrščku ter mu »delali« »profit«. Vsaj gotovi ljudje si razlagajo tako...

Veste kaj, nekaj strašno groznega imamo mi Slovenci na svojem telu. Namreč: Za vidni smo. Nikakor ne moremo mirno trpeti (kamo-li: veseliti se) blagra svojih bližnjih.

Par dnij sem še-le tukaj. Kraj mi ugaja, ljudje mi ugajajo, samo mrtvo je, mrtvo...

A — obeta se življenje! Temno nebo se hoče jasiti; pokazuje se že prvi trak jutranje »Zore«. Ste-li že kedaj gledali vzhajanje simbola mladosti? Jaz sem je gledal. Še vedno mi je v dobrem spominu. In tudi sedaj mi sree od časa do časa nekako nemirno bije, kri se mi pretaka, cirkulira hitreje in gotova čustva začenjajo polasčevati se me. Prihod »Zore«, prihod ustajenja — početek življenja.

V prvih momentih svojega bivanja v Gorici sem pohitel do »Soče« ter zrl v njeno vrvenje, tečenje in borenje. In vzel sem iz žepa mali amanet — spominek na krasno Prago in prelepe češke pokrajine — ter ga zalučil mej mirno tekoče valčke. Zadržali so... I meni je burno zaplala mladeniška kri ter napeto sem gledal, čakal: kaj bo. Moj amanet so pogoltnili valovi. Ne, mirna vodica se je razburkala, amaneta ni bilo in bil je; pokazal se je na površju, ter obdan od vzburkanih valčkov, plaval dalje... Razvnel sem se neizmerne radosti in bilo mi je tako prijetno, tako milo...

— Preselil sem se. Iz boja v boj. Ne bojim se za milo domovino, boj pomlaja, boj ubija in — boj rodi. In tukaj boja ni, da-si sem dejal: iz boja v boj. Boj se mora tu še le začeti in sicer boj za principe, za načela. Nisem prijatelj prelivanja krvi za osebe; tako prelivanje krvi po mojem ni boj, temveč pretep, klanje ali, če hočete: ubijanje.

Dejal sem: boj se mora še-le začeti. Ponavljam, ker tukaj — boja ni. (Kdor bi se spodtikal ob to-le, naj prečita kak sestavek o egiptskem naboženstvu za časa Ramzesa in drugih.)

Boj nam odpravi letargijo, potolče reakcije, pobije zavist in nam — prinese življenje.

Brez barv smo. Čemu bi se tudi barvali? Nazori ostajajo čisti, morajo tudi ostati ter biti vedno kristalni. Načela takisto.

Torej: boj mora priti! Bliža se že, ali boj za načela, za principe, za napredek našega ljudstva v zmislu kulturnem, gospodarskem in političnem. In ta boj mora biti odsev individualizma, odsev naših duš in našega mišljenja. Mali smo, zavedamo se tega in upoštevamo to.

Še jeden apel: ne zgražati se radi stvari, katerih ne poznamo, ne biti jednostranski, ne osebni! Vedimo, da smo v novembru leta tisoč osemsto devetindevetdesetega.

Zdravstvujte!

DOPISI

Iz Pomjana. (Volitev župana v Pomjano.) [Izv. dop.] V ponedeljek dne 6. t. m. je bila — kakor ste že javili — volitev župana v novi občini pomjanski, nastali po razdeljenju. Tu je pred 5 meseci zmagala laška gospoda koperska. Zmagala s pomočjo denarja in največje krivice. Županom je bil izvoljen, — kakor je bilo pričakovati — Bartolič, oni Bartolič, ki je provzročil toliko stroškov ubogemu ljudstvu, oni Bartolič, ki je od nekdanj najpokorneje orodje Lahov. Brez Bartoliča Lah absolutno ne bi bili zmagali; njemu gre torej »častna« zasluga, da morejo Lah čisto slovenski Pomjan prištevati svojim pozicijam. — Bartoličevo županstvo je stalo laško stranko mnogo agitacije in

— denarja. Z vsemi, tudi najbolj podlimi sredstvi so delali nasprotniki na zadnjih občinskih volitvah, da zmaga Bartoličeva stranka.

Po slavni zmagi — kakor Lah imenujejo zadnje volitve v Pomjano — je bilo pričakovati, da v dan izvolitve župana, ob uri, ko se slovesno in oficijelno proglasi Bartolič županom, bodo prisotni vsi njegovi pristaši in volilei, da pozdravijo in mu zakriče »Evviva«, da se bo zemlja tresla. Naj večina, s katero so zmagali na občinskih volitvah, je bila res velika, ako gledamo le število. Ali čudno. Bilo je drugače, nego smo pričakovali. Razun lačnega agitatorja Nicoletta Bigatto, razun par laških godeev iz Pomjana, 2—5 mož in do 20 radovednih otrok, ni bilo nikogar pred občinsko hišo v tistem »slovesnem« trenutku. Ta pojav je čuden in v velikem nasprotju z hrupom o zadnjih volitvah. To nam morda razjasni prihodnost.

Volitev župana se je vršila seveda mirno. — Vlado je zastopal okr. glavarja namestnik, g. Perinello. Par minut pred poludne je šel lačni Bigatto po zbrane laške godee. Nekdo je nosil rudečo belo-rudečo zastavo z napisom »Evviva il podesta Bartolič!« Postavili so se pred občinsko hišo. Točno o poludne je bila volitev dovršena. Ko so občinski svetovaleci, Bartolič in vladni zastopnik prišli iz občinske hiše, je laška godba zaigrala cesarsko pesem, potem pa »Inno dell'Istria«. Do tedaj ni nobeden zakričal »Evviva«, kar se je agitatorju Bigatto malo čudno zdelo. Zakričal je torej on prvi, na kar so tuji laški godei in par drugih odgovorili z »Evviva«. Sedaj pa se je godilo, česar bi se moral sramovati vsaki pameten človek, kamo-li takov slaven župan! Bartolič je stopil naprej, da izusti svoj govor. Za hrbtom so mu stali vsi občinski svetovaleci. — Govoriti je hotel najbrže svojim volileem, občinarjem. Ali teh ni bilo, ampak poslušaleci so mu bili godei iz Pomjana, Bigatto, 2—5 moških in nekaj otrok. Bartolič je govoril seveda laški. Rekel je, da vsakdo, kdor ga pozna, mora pritrditi, da on kakor tajnik in občinski uradnik nikdar ni gledal na stranke, čeprav je sicer bil in držal za stranko (seveda laško). — On da je še mlad, da pa upa, da ga bodo svetovaleci podpirali. — Tudi v bodoče da ne bo gledal ne na Petra ne na Pavla, ampak le na pravico. Sploh pa da bi povedal še marsikaj, da ga pa — glava boli.

Mi vprašamo g. Bartoliča: Ali vam ni bilo tesno pri sreč, ko ste morali govoriti le tujim godeem, par otrokom in Nikolettu?! Kje so bili »Italijani« iz Pomjana, Krkave, Koštabone, Puč, da bi Vas bili rešili blamaže, katero ste si napravili se svojim »govorom«?! — Spodobilo bi se pač, da imate v takem trenutku kaj več poslušalcev, nego je peščica tujih godeev! Gospod Bartolič! To pa je bilo že malo drzno, ko ste govorili in trdili, kako ste bili kakor občinski tajni vsikdar nad strankami, Vi, ki skušate vedno, da bi tukajšnji slovenski živeli kar uničili. Vi, g. Bartolič, pravite, da tudi kakor župan ne boste gledali ne na Petra ne na Pavla, ampak le na pravico! — Oprostite nam, ako Vam rečemo, da v tem hipu niste govorili resnice, da ste drugače govorili in drugače mislili! Prosim Vas! Občinarjem (kajti tem bil je namenjen govor), ki govorijo izključno le slovenski, ste govorili — laški! Iz katerih namenov?! Mar ne zato, da se pokažete pristaša laške gospode v Kopru?! Kako ste mogli, pravimo, govoriti ljudem

v tujem jeziku, zajedno pa zatrjevati, da hoste kakor župan pravičen?! Nepristranski hočete biti, potem, ko ste se že o nastopu pokazali skrajnega strankarja?

Ali pa ste hoteli zahvaliti — godee, in še tnje!, da ste sedaj župan?! Bartolič, Bartolič!

Popoludne še le so s začeli oglašati nekateri agitatorji, ko so se nasitili na pripravljeni jim pojedini. Zvečer so pa zapalili kres. Tudi rakete so švigale v zrak. Kričali so »Evviva la bella Istria!« »Evviva Bartolič!« Ko pa je ugasnil ogenj, nehale je kričanje. Bolj pridni pa so bili v Kopru. — Tu je bilo razsvetljeno vse morsko obrežje proti Pomjanu in prav pridno so z umetelnimi ognji odgovarjali na rakete iz Pomjana. — In prav so imeli. Saj ni zmagal Pomjan, zmagal je Koper!

Še nekaj o nekdanjem vladnem komisarju Gugnazu (Gonjaču). Gugnaz-a ni več na občini. Več nego 16 let je vladal občino v prid — Italijanom. Dasi priprosti slovenski kmet, vendarga ni bilo sram hoditi v Trst na shod laških županov dne 15. januarja 1898.! In to, ko ni bil več župan, ampak le vladni komisar.

Pred Bartoličem je bil Gugnaz na Pomjanshčini glavno orodje Italijanov. Sam je pripravljal pot Bartoliču. Ali tudi on je moral poskusiti, da nehvaležnost je plačilo sveta. Bartolič je hotel biti sam in dosegljiv, da o zadnjih občinskih volitvah Gugnaz niti voljen ni bil več v občinski svet. Gugnaz je torej zidal, a sedaj so ga vrgli ven! — Si morete misliti, kako poparjen je sedaj!

To je žalostna a resnična slika iz tužne Istre, ki kaže, kako si v Avstriji nasprotniki slovanstva pridobivajo večine po slovanskih zemljah. Da-li je to v korist države, o tem naj sodijo merodajni krogi.

Gospoda Bartoliča pa prosimo, naj nam ne zameri, ker njegovega priimka nismo pisali tako, kakor ga piše on, ampak po slovenskem pravopisu. Tega vendar ne utaje vse koperske rakete, da se po Bartoličevih žilah vendar pretaka — slovenska kri!

Politični pregled.

TRST 11. novembra 1899.

Kpoložaju. Senzacija dneva je sklep kontrolne komisije drž. dolgov, s katerim je ista odklonila zahtevo vlade, da se jej za svrhe uravnave valute izročé 59 milijonov zlatih goldinarjev. 20 od teh milijonov naj bi se porabili na nakup srebra, za ostalo svoto pa naj bi banka izdala note po 10 kron, v zameno za državnih not. S tem, da je komisija odklonila zahtevo vlade, sklicujoč se na to, da je ves kompleks zakonov o nagodbi predložen parlamentu, je vse vprašanje nagodbe postalo zopet akutno, ker pridejo v nevarnost vsi dosedanji dogovori, ako kontrolna komisija ostane pri svojem sklepu. Da tudi vlade umé vso težo sklepa rečene komisije, je razvidno iz vesti, da si hoče prizadevati, da bi komisijo dovedla do tega, da razveljavi svoj sklep in da bi glasovala še enkrat. Vprašanje pa je, da-li se jej to posreči.

Češki listi so seveda silno radostni na tem dogodku. »Narodni listy« pravijo, da je to začetek koncu vlade grofa Claryja. Pa tudi politički krogi sploh sodijo, da je Claryjeva vlada zadobila udarec, katerega težko preboli. In verujemo radi nadaljnjim poročilom z Dunaja, da so vladni krogi konsternirani.

Iz državnega zbora. (Zbornica poslancev.) To je bil zopet vroč dan, odmev viharjev nevolje, ki besne v deželah Čehov. Nadaljevala se je razprava o izgrediv na Moravskem. Potem, ko je govoril Čeh Adamek, zaključivši svoj govor z besedami: Narod češki je edin v vsikliku: Doli Clary! Doli Körber! — se je oglašil minister za notranje stvari, dr. Körber, da odgovori na grozne zatožbe dra. Žačka in da bi opravičil postopanje oblasti povodom izgrediv na Moravskem. To pa je provzročilo tako eksplozijo nevolje in ogorčenja med češkimi poslanci, da je minister zopet sel. Čez nekoliko časa se je dvignil zopet. In zopet so se Čehi zapodili proti njemu, usuvaje besedne napade na Claryja, Körberja in Kindengerja. Potem so nemški poslanci posegli vmes. Körber je sicer mogel govoriti, ali govoril je tako tiho, da Čehi, ki so bili nekoliko oddaljeni, niti niso umeli, kaj pravi.

Za njim je govoril nemški liberalce baron d' Elvert in je med njega govorom vladal relativen

mir, dokler ni začel govoriti Schneider. Potem pa so se zopet dajali vse križem: krščanski socialisti, socialni demokrati in nemški liberalci in nacionalci. Za Schneiderja je bil seveda umor v Polni prava mana.

Dogodki na Goriškem. Pod tem naslovom nam pišejo z Goriškega: Na Goriškem vihra viharjen boj. Opazujč, kako se razvijajo stvari, sem bil uverjen že davno, da pride do hudega spopada. Tega pa vendar nisem pričakoval, da navskrižje, navstalo med drom. Tumo in njega tovariši-poslanci na eni in med drom. Gregorčičem in »Sočo« na drugi strani, dovede do takih posledic, kakoršnja je položnje državno- in deželno-zborskega mandata od strani grofa Alfreda Coroninija. In sosebno s tem dogodkom sem se hotel malce pobaviti. Pred vsem pa vsprejmite zagotovilo, da dosedaj nisem bil angažiran na nobeno stran in sem ves boj bolj od strani opazoval, z žalostjo v sren sicer, ali vendar v vedni nadi, da skoro zmaga rodoljubje na vseh straneh, da zmaga zavest o kritičnosti faze v naši borbi proti Italijanom in da se torej domači prepir poravna tako ali tako, ali da vsaj nastane kako premirje. Ta nada pa mi je jela uhajati in znamenja kažejo, da v doglednem času ni misliti na mir. Spoznavši to, bi tudi jaz rad povedal svoje menenje o našem goriškem boju in to s posebnim ozirom na odstop grofa Alfreda Coroninija. V ta namen prosim za malo prostora v Vašem listu, ker bi rad svojo mirno besedo izgovoril v listu, ki ni razgret od boja. Ali kakor rečeno: sine ira et studio! Če pa temu ali onemu vendar ne bo ustreženo, prosim ga, naj uvaži, da mi ni sovražstvo narekovalo — tega čuta ne gojim do nobenega politika na Goriškem — ampak, da govori iz mene pristno prepričanje, kakor je diktira logika dogodkov.

Tako kakor »Edinost«, sodim tudi jaz, da vzroki, ki jih je navel gosp. grof za svoj korak, niso zadostni. Jaz bi izvajal celó nasprotno, namreč: da prav navedeni vzroki govore za to, da bi bil gospod grof moral ostati na svojem mestu!!

Ostrost sedanjega boja da ga je prepodila?! Gospod grof je izkušen mož in mora poznati psihologijo narodnih in političnih bojev. Čim je postavil svoje ime na tisto odprto pismo, naslovljeno na dra. Tumo, ne kakor privatno osebo, ampak kakor politika, s katerim so mu pa vendar in jednostavno odrekli svojstvo poslanca in deželnega odbornika — poznajoč ga le za »odvetniškega kandidata« — in so mu torej pred javnostjo vzkračali nekaj, kar mu le volitel smejo odtegniti — in v isti hip, ko so dra. Tuma vrgli iz »Sloge« kakor kakega — oprostite! — falota (in gospod grof ni storil ničesar, iz česar bi bilo sklepati, da ne odobruje takega postopanja) — ko sta se torej izvršila ta dva dogodka, moral je vedeti tudi gospod grof Alfred Coronini, da pride do hudih bojev po listih in v javnosti! In sedaj da bi ga bil navstali vihar res tako presenetil?! Tega jaz ne morem verjeti. Ako se gospodu grofu res studijo sedanjí odnošaji, potem bi bilo jedino logično in — patrijotično, da bi bil ostal na mestu in da bi skušal, da z svojo besedo pripomore v to, da se odpravi, kar se mu guasi, in to po pravici. V to bi bil — po mojem menenju — obvezan tem bolj, ker je — če tudi le se svoje pasivnostjo — tudi on pripomogel k temu, da so stvari dozorele tako žalostno.

Stranka Gregorčičeva pozivlja sedaj občine, naj grofu Coroniniju pošiljajo zaupnice! Ta agitacija se mi vidi malce — nepotrebna, ko je zaupanje do grofa Coroninija itak notorično. Tudi jaz izrekam gospodu grofu iskreno zahvalo za vse dobro, ki je je storil našemu narodu. Kar pa moram grajati najodločneje, je to, da se ob tej agitaciji nastavlja ljudem nož na vrat: ali za Coroninija ali za dra. Tumo! Ali inicijatorji tega gibanja res ne slutijo, kako s tem mečejo med ljudstvo samo seme bodočega povečšane razdora?! Ali ne slutijo, kako to seme lahko prinese strupenega sadu tudi njim samim?! Sedaj je še ljudij po deželi — in tudi odličnih — ki ljubijo in spoštujejo na obe strani in so srčno veseli in zadovoljni — v kolikor je ob taci razmerah sploh možno govoriti o zadovoljnosti — da se jim ne treba izreči ni proti temu ni proti onemu?! Alternativa pa: »ali za Coroninija ali za Tumo« pelja tudi te ljudi

divji vrtinec!! Ali je dobro, ali je modro, ali je rodoljubno, da tudi ta mirni živelj silijo v boj, mesto da bi ga hranili v rezervi kakor točko, okoli katere naj bi se kristalizovali bodoči bolji odnošaji?! To naj pomislijo gospodje se svojim umom in potem naj vprašajo tudi svoje rodoljubno sree! Sree se jim mora krčiti o misli na bedo svojega preganjenega naroda, a glava jim pove, kolika odgovornost bremeni na njih pred narodom in Bogom!

Govoril sem!

Nekaj opazek o § 14. Z Dunaja nam pišejo: Vaš list je že opozoril čitatelje, kako je razprava o predlogu poslanca Daszynskega za eliminiranje § 14 iz ustave razkrinkala nemške opozicijske skupine. Onega dne je bilo očito vsemu svetu, da so igrali le komedijo, da je vse zgrajanje nad ubijanjem ustave bilo le nago agitacijsko sredstvo. Popred je bila raba § 14 zločin, sedaj pa se jim ne mudi več tako z odpravljanjem tega zločina, sedaj, ko goje nado, da bi ga mogli rabiti — oni sami!

No, pa pustimo levičarje za hip! Jaz sem vas hotel opozoriti, da se tudi socialni demokrati sučejo in vrte v neskladnostih. Sedaj so stavili predlog, naj se § 14 izbriše iz ustave! S tem predlogom so implicite priznali, da ta § je v ustavi, da je sestavni del veljavne ustave! Kako pa se to pripoznanje strinja z prejšnjimi obtožbami njihovimi, da je grof Thun potepal ustavo?! Kako naj bi kdo gazil ustavo s tem, da se poslužuje nje določil?! Poreče se nam morda, da je grof Thun zlorabljal ta §, da se ga je posluževal v slučajih, ko ni bilo dovoljeno! Tudi to ne velja. Predlog levičarjev se je glasil, naj se § 14 omeji le na najnujnejše potrebe, naj se torej določi, kedaj se ga je smeti posluževati! Iz tega predloga je torej razvidno, da § 14 dosedaj ni bil omejen, ni bil določen na gotove slučaje, da je bil splošen, da ga je torej grof Thun smel rabiti, ne da bi se pregrešil proti ustavi! Ali prosimo, ne da bi mislili, da se mi navdušujemo za vladanje § 14. Mi da bi se navduševali za to, da bi se takov nevaren instrument dajal naši — birokaciji v roke?! Ne, tako slepi nismo. To so pokazali tudi naši poslanci, ko so glasovali za predlog Daszynskega, na čemer jim mi tu pojemo hvalo! Mi smo hoteli le konstatirati, kaka komedija se čisto igra v parlamentarnem življenju tudi z najbolj resnimi stvarmi in kakó javnost slepo veruje, da je trdnost v mišljenju in brezobzirnost v boju za pravo, kar je le — komedija!

Domače vesti.

Politično društvo »Edinost« priredi jutri popoludne javen ljudski shod v prostorih konsumnega društva v Rojanu. Rodoljubi, skrbeti morate, da se tudi ta shod tako lepo obnese, kakor so se vsi dosedanji! Saj pa je na dnevnem redu predmet, ki mora jednako zanimati meščana in okoličana. Saj občutijo njega važnost vsi notri v svojih — žepih. To je naše mestno gospodarsvo, ki je prav v zadnjih časih dalo kričečih dokazov svoje neracionalnosti. Pridite torej v velikem številu, da se pogovorimo o tem, da bomo jasno videli svoj položaj tudi na to stran. Mi bi želeli, da pride na shod tudi in čim več okoličanskih zaslepljenec. Morda bi se kateremu vendar odprle oči, da se zavé: za kako upravo se je navduševal dosedaj in kake so tiste »dobrote«, s katerimi jih obsipljejo laška gospóda!

Začetek ob 4. uri.

† **Dr. Ivan Nepomuk Glavina**, bivši vladika tržaško-koperski in titularni nadškof peluzijski, je bil rojen dne 13. aprila 1828. v Borštu pri Trstu. Bil je sin priprostega kovača. Ob času svoje smrti je bil torej v 72. letu svoje dobe. Gimnazijske in teologične študije je dovršil v Trstu. V mašnika je bil posvečen dne 17. avgusta 1852, a novo mašo je daroval v Borštu dne 24. avgusta istega leta. Novomašnika so ga poslali kakor kapelana v Draguč v Istri. Od todi je prišel v Koper, a iz Kopra v Trst kakor dvorni kapelan in škofijski tajnik mons. dr. Legata (1857—1859). Že poprej si je bil na dunajski univerzi pridobil naslov doktorja sv. pisma. Leta 1860. je postal župnikom pri sv. Antonu starem, katero cerkev je razširil in oplešal. Dne 13. novembra 1868. so ga imenovali častnim kanonikom tržaškega stolnega kapitlja.

Dne 19. julija 1878. l. ga je cesar imenoval naslednikom škofa dr. Dobrile v poreško-puljski vladikovini; dne 13. septembra istega leta pa je v tej lastnosti potrdil papež Leo XIII. in dne 6. oktobra ga je knez nadškof goriski dr. Gollmayer posvetil v škofa. Po smrti dra. Dobrile so dne 19. marca 1882. l. pozvali pokojnika na škofijsko stolico tržaško-kopersko. Papež je dne 3. julija istega leta potrdil to premeščenje. V sled vedne bolehnosti — trpel je za trdovratno želodčno boleznijo — je l. 1895. prosil, naj ga upokojé, kateri prošnji je bilo ustreženo.

Pokojni vladika je užival pokojnino v škofijskem letovišču v Škedinju, prepuščenem mu v užitek. Zadnja leta je mnogo trpel vsled bolezni.

Dne 2. decembra l. 1895., o priliki odstopa, mu je papež podelil naslov škofa teodozi-opolskega, čez leto in dan pa naslov nadškofa peluzijskega. Razven tega je bil dvorni prelat papežev, asistent papeževega prestola in rimski grof.

Prosektor g. dr. Pertot je sinoči truplo pokojnikovo pomazilil. Pogreb bo v sredo dne 15. t. m. predpoludne. Rakev spravijo iz Škedinja k sv. Jakobu, kjer bodo pričakovali vladika mons. Šterk in duhovščina. Od tod se bo sprevod pomikal k sv. Justu, kjer opravijo duhovska opravila. Truplo shranijo v kapeli kapucinske cerkve na strani škofa dra. Legata.

De mortuis nil nisi bene. Najvzvišeneja zapoved: Ne govori slabega o pokojnikih! Spominjamo se le na dobro, ki so nam je storili in iztržimo iz sebe spomin na prilike, ko morda nismo bili zadovoljni žnjimi! To je res vzvišena zapoved, narekovana od enega najplemenitejših čustev, ki se morejo porajati v sreči človeka: od pijete, od spoštovanja do spomina onih, ki so preminili! In če moramo to zapoved spoštovati v obče, koliko bolj bi jo radi sedaj, ko stojimo ob mrtvaškem odru njega, ki je bil naš vladika, naš vrhni dušni pastir, a ko je bil tudi blaga duša, dober, najplemenitejši človek!

Radi bi in smo tudi hoteli. Niti z besedico nismo namerjali spominjati, da je bilo prilik, ko nismo mogli drugače, nego da so nam uhajale iz peresa trpke besede na adresu blagopokojnega vladike. Molčali bi danes o tem, ako bi nas nasprotniki, ki tudi ob mrtvaškem odru drzno falzifikujejo dejstva in bijejo notorični zgodovinski resnici v obraz — ako bi nas, pravimo, nasprotniki ne silili, da spregovorimo. No, tudi to hočemo storiti le s par potezami, le v toliko, kolikor je neizogibno potrebno v obrambo resnice. Nasprotniki mečejo kamenje na mrtvaški oder blagopokojnega vladike, češ, da Italijanom ni bil do broten, da: da niti nepristranski ni bil, da ni poznal svojega poklica in da je celo tudi po svojem umirovljenju uplival na ordinarijat v slovanskem zmislu! — V takem zvrčanju stvari od strani Italijanov se kaže najdrnjeja nevhvaležnost. Nasproti temu zvrčanju moramo konstatovati mi, da je blagopokojni sejal veliko predaleč v svoji obzirnosti do kričeče laške gospode in v svoji neodločnosti nasproti onim vladnim krogom, ki so bili vedno ob boku isti kričeči laški gospodi. Nočemo valiti vse krivde nanj, ali konstatujemo, da Italijani morajo zahvaliti le popustljivost pokojnega vladike, da imajo med duhovščino fanatičnih boriteljev za italijanizem, konstatujemo, da nam je za dobo vladikovanja pok. Glavine došel udarec, katerega je vsa slovanska večina te škofije bolešno občutila: da je za dobo tega vladikovanja utihnila slovanska beseda v ponosni katedrali sv. Justa!!!

Zadošča naj! Ali istotako brez ovinkov hočemo povedati svoje globoko prepričanje, da nikdar niso bili slabi nameni, ki so vodili blagopokojnega vladika! Jedinu to mu smemo očitati, da ga je zavajala premehka pravda, da je le prerad pokladal žrtve — pro bono pacis! To je hila hiba, na kateri trpé tudi njega nasledniki in — slovenski rod!

Lambert Einspieler — proš. Iz Celovca smo danes prejeli brzojavko, da je slov. poslanec in skolastik Lambert Einspieler imenovan stolnim prošom. Živio! Koroškim Slovincem čestitamo na tem povišanju voditelja in prvaka njihovega!

«Piccolo» paladin krščanske ljubezni do bližnjega in drugo. Zadnji čas mora človek imeti zdrave živce, ako naj brez škode za zdravje vrši svojo dolžnost, ki obstoji, žalibog, tudi v tem, da

mora dan za dnevom čitati velikega grešnika, imenovanega slučajno «Piccolo». — Posebno v večernem izdanju, med dopisi iz «regione Giulia» nahajamo dan za dnevom obilico nesramnega obrekovanja, drznih laži in sijajne nevednosti glede Slovencev in Slovanov sploh. V dopisu iz Lovrana se zaleta v hrvatskega duhovnika, ker je s propovednice doli grajal tamošnje smrkoline, ki ga nočejo več pozdravljati ali pa celo novee brijejo za njegovim hrbtom. «Piccolo» je iztaknil, da je duhovnik sam kriv tega vedenja nadpolne mladine, ker noče prikrivati svojega hrvatskega mišljenja, prav za prav: ker noče biti takov, kakor bi mu radi narekovali par lovranskih renegatov.

Drugi dopis je iz Višnjana. Dopisnik ne more prikriti svoje radosti, ker se je čovanju slovanofobov posrečilo, da so predstavili nekega nepriljubljenega poštnega uradnika, ki ni zakrivil drugega, nego da je bil — Slovan.

Najlepša pa je lekcija, ki jo ta čifutski list daje Slovincem o ljubezni do bližnjega. Iz Gradiške poroča neki «lumen mundi», da je na tamošnje okrajno glavarstvo prišel te dni siromak iz neke slovenske občine prosit, da mu dajo živeža, ker da občina noče skrbeti zanj. O tej priliki da se je zgrudil obnemogel! Na glavarstvu da so ga okrepčali, naložili na voz ter vrnili občini z nalogom, da skrbi za reveža.

Ni naša stvar preisovati, je-li dotična občina res dolžna skrbeti za nesrečnega. Kajti po nekaterih občinah imajo toliko priseljencev, ki so zbežali Bog ve od kod in čisto pred gladom, ki ni redek gost tudi v — blaženi, odrešeni Italiji, da je v mnogih slučajih res težko odločiti, imajo-li dotičniki domovinsko pravico v avstrijskih občinah.

Kaj pa, če bi «Piccolo» pozval enkrat svoje, naj skrbe za italijanske reveže, da ne bodo preplavljali vsega sveta s svojim beračenjem in vlačugarstvom. Dobro bi bilo tudi, ako bi enkrat priobčil dopis iz Kalabrije, morda pod zaglavjem: «Carità italiana».

Volitev v delegacije in Jugoslovani. »Naša Sloga« piše: Nas Hrvatov in Slovencev je dve tretjini vsega prebivalstva, Italijanov po priliki ena tretjina. Istotako bi morali biti dve tretjini delegatov Hrvati in Slovenci, jedna tretjina pa Italijani, dva od prvih in jeden Italijan. Tako pa vidimo, da dve tretjini prebivalstva, nad 400.000, nima nobenega delegata, a jedna tretjina ima tri. Evo vam zopet pravice avstrijske: evo vam ravnopravnosti narodov — »uso Austria«! Tako hoče ona! Tako hočeje viši! Tako zahtevajo »viši obziri«! Vrh tega so Italijani zmeren življ!! Oni ne bi Hrvatom in Slovincem storili krivice — nikjer, nikoli in v ničem! Saj so celó na volitvah v delegacije, dobro vedoči, kako so v Gorici in Istri došli do trojice poslancev proti dvema slovanskima v vsaki teh dveh dokrajini, pokazali svojo zmernost in miroljubnost s tem, da so iz sebe izbrali ne le delegate, ampak tudi namestnike, ter so Hrvate in Slovence popolnoma prezrli. Taki so ti otroci avstrijske vlade!

Ustanovni občni zbor «Narodne čitalnice» pri sv. Jakobu bo jutri v nedeljo ob 4. in pol uri popoldne v šolskem poslopju sv. Cirila in Metoda. Rodoljubi, katerim je na sreči duševni razvit in proevit našega ljudstva v gestu združenja, so vabljeni najuljudneje na obilno udeležbo. Prihitite torej na zborovanje z veselo nadejo, da ta novi branik napram italijanski vlastoželnosti ne bo zidan na opolzlo, ampak trdno podlago zavednih narodnjakov, ki imajo pred očmi le uresničenje velikega smotra: v združenju je moč!

O celjskih stvareh smo izvedeli, da na mesto predsednika okrožnega sodišča hoče vlada postaviti nekega sodnika iz Gradea, ki je strogo nemškonačionalnega mišljenja in nastopanja in ki je v dobi svojega službovanja med spodnještajerskimi Slovinci vedno dejanski nasprotoval težnjam njihovim. Naš poročevalec pristavlja, da bo grozni prepir med kranjskimi Slovinci tudi imel svoj delež na krivdi, da štajerski Slovinci odločnega političnega in narodnega nasprotnika dobe za sodnega prezidenta. To kaže, da slovanska, med seboj razjedena delegacija v državnem zboru nima potrebnega ugleda in upliva. S tega stališča bo tudi nekoliko umevati, da dr. Ferjančič ni več podpredsednik v državnem zboru.

Lloydovemu parniku «Poseidon», ki je bil te dni v Honkongu, se je pripetila nesreča. Na

parnika je navstal požar, ki je poškodoval mnogo blaga.

Iz pred naših sodišč. Včeraj popoldne se je vršilo nadaljevanje razprave proti 20-letni Franji Rebulovi iz Komna, ki je bila tožena radi razžaljenja Veličanstva. Na prvi razpravi ni bila navzoča obdolžiteljica in glavna priča, Angelina pl. Nedjedly. Včeraj je prišla ter izjavila, da je govorila o nekem svojem strien, ki je v visoki državni službi in od katerega pričakuje pomoči. Ni torej izključeno, da so žaljive besede Rebule bile namenjene temu strien priče, ne pa cesarju. Ko se je stvar tako razjasnila, je sodišče Franjo Rebulo rešilo obtožbe.

Mihaela Kocijančičeva je bila istega dne obsojena radi javnega nasilstva v petmesečno ječo.

Ponesrečena deklica. 10-letna Amalija Ferковиč iz ulice Giuliana št. 7. se je sinoči igrala na ulici ter o tej priliki pala tako nesrečno, da so se kmalu potem pokazala znamenja, da si je pretresla možgane. Deklice so vsprejeli v bolnišnico.

Dražbe premičnin. Vpond., dne 13. novembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Poste vecchie št. 10, uhod ulica Poste Nuove, hišna oprava in bicikli; v ulici Barriera vecchia, barve, firnež in štacunska oprema; v ulici Salitá di Grotta št. 229, hišna oprava.

Brzojavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Vojna v južni Afriki.

London 11. Tukajšnji ameriški poslanik Choade je imel imel v Edinburghu govor, v katerem je izvajal, da visokodušne in divne besede lorda Salisburyja na lord-mayorjevem banketu dobe odkritosrčnega odmeva v Ameriki. Trdno prijateljstvo, obstoječe sedaj med Ameriko in Veliko Britanijo, je zadnja in največja zmaga Anglije, ki pomenja mir med vsemi velikimi narodi.

London 11. Uradno povelje naznanja, da se v orožje pozvane rezerve morajo predstaviti pred 20. t. m. Nadaljnje uradno povelje odreja mobilizacijo 50 divizije pešcev za službo v južni Afriki.

Engel-ova juha

Iz tovarne za konzerve, olupljen grah in zimski ječmen (šestovrstnik) v Leoberdorfu je najboljša in najcenejša hrana. Redilna snov glasom uradne analize 86 1/2 % ter je vsled dobrega ukusa in priproste hitre priprave neprekosljiva. Prospekti in poskušnje na željo brezplačno. Važno za javne zavode in konsumna društva. Ugodni pogoji za razprodajalec. Naročnine: Bureau Wien II/1 Taborstrasse 25.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Velika zaloga

solidnega pohištva in tapecarij

od

Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. šte. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

Dostavek k „Zahvali“.

Med onimi, ki so našega nepozabnega očeta, oziroma suproga, spremili k zadnjemu počitku, bodi še omenjen slavní odbor „Slovenskega pisateljskega društva“ v Ljubljani, za kar mi izrekamo najsrčnejšo zahvalo.

Rodbina Pajkova.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da odprem svojo

notarsko pisarno v Gorici

dne 12. novembra 1899. na Travniku št. 17 I. nadstopje (tik kavarnе »Evropa«).

Karol Čibej,
c. kr. notar.

Naznanilo.

Javlja se slav. občinstvu, da se je gostilna

„Alla stella d'oro“

pri sv. Ivanu

preselila v hišo št. 337. g. Fr. Costellos, kjer je kraj in prostor jako lep. Toči se refošk po 40 kr. liter. Za obilno obiskovanje se priporoča udani

A. Kupfermann.



Blag. gospod

Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“.

dvorni založnik Nj. svetosti papeža Leona XIII.,

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na Spodnjem Slajarskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepirali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno takojliko tinkturo za želodec z 12 stekleničkami in jeden lonček Glicerina Cedre.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek.

Pošljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 stekleničke izvrstne „želodčne esence“, ki se rabi z najboljšim uspehom

Ježef Černko, župnik,
Vrhed.—Slajarsko.

Pošljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš gosp. župnik Belec jo vsakemu bolnemu prav gorko priporoča in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivan Vidas

pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albana, Istria.

II

V nedeljo dne 15. oktobra sem odprl gostilno

Adria

v ulici Nuova št. 11.

Toči se črno in belo dalmatinsko vino. Kuhinja je preskrbljena z vsem potrebnim. Priporočam se slavnemu občinstvu za dober obisk.

Zajedno priporočam svojo

zalogo vina

v ulici Carintia št. 11, kjer se dobiva vino na drobno in debelo po najnižji ceni.

Filip Ivanišević.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano izvrstno, bolečine blažeče mazilo dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v origin. steklenicah z našo varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelki.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Elizabetne ulice 5.



Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročam.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovenska Čitalnica).

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni od zadruga in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.

Izplačnje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

„EDINOST“

večerno in jutranje izdanje se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi na južnem kolodvoru.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—

Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. 28.823.375.—

Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) 343.860.067.—

V letu 1897. izdanih 7468 police za glavnicu od 67.331.351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Išče jo se dobri, zastopniki agentje in potovalci.

Za bolne na želodcu!

Vsakemu, kateri si nakoplje želodčne bolezni s prehlajenjem ali s prenapolnjenjem želodca, z vživanjem pomankljivih, težko prebavnih, prevročih ali premrzlih jedil ali z nerednim življenjem kakor n. pr.

želodčni katar, želodčni krč, želodčne bolečine, težko prebavljenje ali zasliženje

priporoča se dobro domače zdravilo, katerega izvrstno zdravilno delovanje je že izza več let preskušeno. To zdravilo je znano

prebavno in kričistilno sredstvo

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je sestavljeno od izvrstnih, zdravilnomočnih zelišč in dobrih vinom, jači in oživlja cel prebavni sistem človeka, ne da bi isto bilo čistilo. Zeliščno vino odstranjuje vse nerednosti v krvnih ceveh, čisti kri vseh pokvarjenih tvarin, ki povzročajo bolezni in deluje vapočno novo napravo zdrave krvi.

S pravočasno porabo zeliščnega vina zamore se odpraviti želodčne slabosti že v kali. Ne smemo tedaj pozabiti, dati prednost porabi tega vina pred vsemi ostrimi, ter zdravju škodljivimi razjedljivimi sredstvi. Vsi pojavi kakor: glavobol, riganje, rezavica, napenjanje, slabosti z bruhanjem, kateri se pri dolgotrajnih (zastarelih) bolečinah, na želodec tako radi pojavljajo, odstranjajo se čisto že po enkratnem pitju tega vina.

Zapiranje človeške potrebe in nje neprijetne posledice kakor: stiskanje, ščipanje, bitje srca, nespanje in tudi strmenje krvi v jetrah, vranici in sistemu vratnih živec (haemorrhoidne bolečine), odstranjajo se s zeliščnim vinom hitro in voljno. Zeliščno vino odpravlja vsako neprebavo, podeljuje prebavnemu sistemu povzdigo in odstranja iz želodca in črev z lahkim čistilom človeka vse nečredne tvarine.

Mršav in bled pogled človeka, pomanjkanje krvi, oslabiljenje navadne posledice slabe prebave, pomankljivega naraščanja krvi in bolehnega stanja jeter.

Pri popolnem pomankanju volje do jedi, pod nervoznem zbeganjem in otožnostjo kakor tudi pogosti glavoboli in nespanje povzročajo večkrat takim bolnikom hiranje.

Zeliščno vino daje oslabei telesni moči svežo vspodbujajo. Zeliščno vino podeljuje človeku voljo do jedi, pospešuje prebavo in redivo, vspodbuja močno menjavo snovi, povspenjuje in izboljšuje tvarjenje krvi, olajšuje razdražene čute in podeljuje bolnikom nove moči in novo življenje.

To dokazujejo mnogostevilna priznanja in zahvalna pisma.

Zeliščno vino prodaja se v steklenicah po 1 gld. 50 nvč. in 2 gld. v lekarnah v Trstu, Sežani, Miljah, Kopru, Izoli, Piranu, Trzinu, Ogleju, Cervinjanu, Ronkah, Vipavi, Ajdovščini, Postojni, Gradišci, Krmini, Gorici, Umagu, Bujah, Bazetu, Opatiji, na Reki, Kruku, Cresu, Malum Lošinju, Labinju, Pazinu, Motovunu, Vižinadi, Staremgradu, Poreču, Rovinju, Vodnjanu, Pulju, Portogruaru, Trevižu, Vidmu, Benetkah itd. kakor tudi v lekarnah po celem Avstro-Ogerskem in sosednih deželah.

Tudi razposilja tvrdka: **Hubert Ullrich, Leipzig**, po 5 ali več steklenic zeliščnega vina po originalni ceni po vsej Avstro-Ogerskem poština in zaboja ne pa carine prosto.

Svari se pred ponarejanjem!

Hubert Ullrich-ovo Zeliščno vino.

Moje zeliščno vino ni nikaka skrivnost, ampak sestoji iz: Malaga vina 450,0, vinskega spirita 100,0, glicerina 100,0, rudečega vina 240,0, jerebičnega soka 150,0, črešnjavega soka 320,0, mane 30,0, koprive, janeža, omanovih korenin, ameriškega lapuha, lečjanovih in kolmežnih korenin vsakega po 10,0. Te tvarine naj se pomešajo.